

UNA CREU DEL BISBE ROBUSTER I EL RECTOR DE VALLFOGONA

L'espoli del bisbe de Vich, Francesc Robuster i Sala, mort a 29 d'agost de 1607, motivà un procés informatiu sobre una creu que havia estat de la seva pertinència. El procés fou encomanat per la Nunciatura, a nom de la Càmera Apostòlica, al canonge de Tarragona, Domingo Marian, en qualitat de jutge comissari apostòlic subdelegat i obert el dia 11 d'agost del mateix any 1607, segons l'original que es troba custodiat a la Cúria Fumada.

Es tractava d'una creu d'argent daurada amb la imatge del Crucificat acompanyada de les imatges de la Verge i de Sant Joan en el repeu. El bisbe l'havia feta obrar a Barcelona a un argenter italià, nomenat Melchor Guardini, un any abans de la seva mort, i, segons dita, li hauria costat de trescentes a quatrecentes lliures.

Les informacions preses en el procés anaven encaminades a saber si era la mateixa creu que en aquell moment es trobava custodiada dintre d'una capsa a la sagristia de la Catedral. Per això foren cridats com a testimonis els que havien estat els familiars del bisbe: el secretari, Mn. Antic Mas i Darder, el Dr. Francesc Vicens Garcia, aleshores rector de Vallfogona, el diaca Maties Cura i Mn. Gabriel Font, a més de dos capellans de Sallent, Mn. Pere Prat i Mn. Antoni Estrada, d'un tal Mn. Joaquim Albareda i de l'argenter vigatà Baltasar Ribot.

De les declaracions testimonials resultà efectivament que era la mateixa creu que havia fet obrar el bisbe, sobre la que els seus familiars declaren haver-la vista prou vegades al palau, posada en la capella o també damunt d'una taula a la cambra del bisbe. Especialment la reconeixen els que durant aquell període tingueren cura dels paraments de la capella episcopal, el Dr. Vicens Garcia i el seu successor el diaca Maties Cura. El primer, recordant que, per les festes de Nadal prop passades, ell mateix la portà a l'altar de Nadal de la Catedral on el bisbe acudí a oir missa; lloc on també la vegé Mn. Joaquim Albareda i l'argenter Baltasar Ribot. El segon esmentant que, per l'agost de 1606, la creu, junt amb altra argenteria de la capella episcopal, figurà en l'altar dedicat a la Immaculada en la nova capella eregida al cap del pont de Sallent per Arnau Frañau quan hi acudí el bisbe a beneir-la. També allà declaren que li vegeren els dos capellans de la vila de Sallent,

El secretari, Mn. Antic Mas Darder, declara que, quan el bisbe manà obrar la creu, li manifestà que la seva intenció era donar-la als PP. Carmelites Descalços de Reus, cosa que també sabien el Dr. Garcia i Mn. Cura. De manera que, quan el bisbe es posà malalt de mort, va ordenar al seu secretari que la lliurés a l'esmentat convent. Aquest complí l'encàrrec uns deu dies abans que no morís el bisbe i escrigué al vicari del convent que passés a Vich a recollir-la. Tres o quatre dies després el mateix bisbe es feu portar la creu pel familiar Mn. Maties Cura, junt amb

altres peces, per la qual cosa aquest judicà que el bisbe la volia lliurar als Carmelites Descalços. Però el vicari del convent arribà a Vich una hora després d'ocorreguda la mort del bisbe Robuster, quan ja el secretari havia retirat la creu lliurant-la a Mn. Cura qui en donà compte i inventari al subcol·lector de Cambra, essent dipositada a la Catedral. La reclamació dels Carmelites Descalços deuria motivar el procés informatiu que adscrivia la creu entre els béns del bisbe subjectes a l'espoli.

D'aquest procés se'n desprenen algunes notes que mereixen comentari.

Tant el secretari Mn. Antic Mas i Darder com el Dr. Vicens Garcia, testimonien haver vist també la creu en la capella del mas M.^o Robuster, de Reus, on el mateix Dr. Garcia declara que ell «la posà en lo altar de la capella del mas de M.^o Robuster juntament amb tota la plata de casa a més de la que servia d'ordinari per a la capella, davant de la qual oí moltes misses lo Sr. Bisbe», i Mn. Maties Cura afirma saber que la creu «sempre estigué en mans del Sr. Bisbe o de la seva família».

El mas Robuster era la casa pairal del bisbe per part de la seva mare que n'era pubilla, casada amb l'apotecari d'Igualada Antoni Sala. Al restar vidua s'hi establí definitivament amb l'infant que hi feu la seva creixença fins a capgirar els cognoms de Sala i Robuster, com es firmava a vegades, pel mes conegut de Robuster i Sala. Per això sempre fou considerat de Reus, segons la tradició, desmentida només en quant a la seva naixença que s'hauria esdevingut a Igualada, a 18 de setembre de 1544 (1). Inicià la carrera eclesiàstica a Tarragona i fou el fundador del convent de Carmelites Descalços, de Reus, dotant-lo amb els seus propis cabals amb acte de 24 de març de 1606, i fins disposant ésser enterrat en la seva església (2). Això explica l'interès de fer passar als carmelites, abans de la seva mort, la creu que havia fet obrar amb la intenció de donar la al convent i que, per les circumstàncies esmentades en el procés, restà a la Catedral de Vich.

Es complí, emperò, la seva voluntat de que les seves despulles rebessin sepultura a l'església dels Carmelites Descalços, de Reus. De moment el seu cadàver fou sepultat en la tomba on s'acostumava a enterrar els bisbes, situada en el cor de la Catedral. Poc temps després els Carmelites de Reus agenciaren el trasllat que s'efectuà solemnement el dia 7 de novembre del mateix any 1607. Fou nombrosa la representació dels Carmelites presidida pel P. Provincial que acudí a fer-se'n càrrec després del solemne funeral i de la conducció del cadàver que la clerecia de la Catedral acompanyà fins a les portes de la ciutat (3).

L'altre aspecte que es remarca en el procés és la intervenció com a testimoni del cèlebre poeta, Rector de Vallfogona, Dr. Francesc Vicens Garcia. El canonge

(1) Nadal: *Episcopologio Vitense*, vol. III. — Mn. A. Amenós: *Un obispo igualadino, Ilmo. y Rmo^o D. Francisco Robuster y Sala*. Igualada, 1949.

(2) C. Barraquer: *Las Casas de Religiosos en Cataluña*. Barcelona, 1906, vol. II, pág. 484.

(3) Nadal: *Episcopologio Vitense*, vol. III.

Ramon Corbella, que n'ha estat el biògraf (1), havia precisat la seva estada a Vich com a oficial de la Cúria i familiar del bisbe Robuster, suposant que hi vingué una vegada acabats els estudis teològics a Lleida, i essent ja diaca entorn del 1605, per mediació del Dr. Josep Sicart, aleshores Vicari General del Bisbe, des de 1602. Aquest provenia de la Universitat de Lleida, d'on fou professor i on fou especial protector del jove Vicens Garcia quan s'hi presentà a l'edat de quinze anys per a emprendre-hi els estudis.

En la declaració processal, feta a 11 d'agost de 1607, manifesta que tenia 28 anys. Això portaria a veure la seva naixença en 1579, cosa que confirma els dubtes que ja tingué el seu biògraf Mn. Corbella per a admetre com a acta de baptisme la que s'ha donat d'un Francesc, fill de Josep Garcia i Bàrbara Torres, nat a Tortosa, a 6 de gener de 1582, i que és la que corre generalment admesa.

En el procés també declara que «quan fou mestre de capella del dit bisbe» és a dir quan, com a familiar, tingué cura del parament de la capella episcopal, «fins a les festes de Nadal proppassades que ell se'n anà a Barcelona» es el temps durant el qual pot testimoniar sobre la predita creu. S'escau bé dintre el període que ja Mn. Corbella precisà la seva estada a Vich en funció també de sots-secretari. Se'l troba ja com a diaca que fou ordenat de prevere pel Bisbe Robuster, a l'església de la Rodona, per les Témpores de tardor, 24 de setembre de 1605, continuant com a familiar del bisbe fins que, a 28 de desembre de 1606, prèvies oposicions se li conferí la rectoria de la parròquia de Santa Maria de Vallfogona de Riucorb. Data a partir de la qual se'n anà tot seguit a Barcelona per a prendre possessió de la parròquia el dia 9 de gener de l'any següent. Per això ell declara que «no estigué a Palau quan morí el bisbe» a 29 d'abril de 1607. N'era fora des de que passà a la parròquia, contra el que va creure Mn. Corbella afirmant que hi hauria continuat fins a la mort del bisbe. La prova rau en el fet que durant aquests mesos l'havia substituït en el càrrec de familiar el diaca Mn. Maties Cura, com apareix en el procés.

Si bé és cert que encara no es pot precisar quan va entrar el Dr. Vicens Garcia entre el personal del bisbe Robuster, resta en ferm per les dades al·ludides que hi estigué almenys des de poc abans que s'ordenés de prevere, a 24 de setembre de 1605, fins a 28 de desembre de 1606, quan rebé la col·lació de la rectoria de Vallfogona.

E. JUNYENT, PREV.

(1) Mn. R. Corbella: *Mostra dels escrits en prosa y vers del Rnd. Dr. Francesch Vicens Garcia, rector de Vallfogona*. Vich, 1889. — 2.ª edició, Vich, 1902. — 3.ª edició, Vich, 1912. — Idem: *Lo nostre poble, Aplech de notícies fahents per a la història de Vallfogona*, Vich, 1898.